

Kad vaikas norėtų grįžti į teatrą

Gerai žinomas teatro korifėjus Konstantinas Stanislavskis teatro stiprybę matė situacijoje, kada žiūrovas atsiduria tarsi „trečiojo kūrėjo“ vaidmenyje. Atėjęs į teatrą ir susipažinęs su spektaklio autorių ir statytojų kūryba žiūrovas vertina, analizuoja, permąsto tai, kas matyta, susikuria savitą spektaklio vaizdinį. Taip žiūrovas tampa kūrėju, bendraautoriumi. Būtent abipusėje spektaklio kūrėjų ir žiūrovo sąveikoje išvelgiama teatro stiprybė. Tam, kad teatro poveikis būtų maksimalus, kad teatras sava kalba galėtų laisvai „kalbėtis“ su žiūrovu, reikalinga žiūrovą „užsiauginti“. Todėl būtina nuo pat pirmųjų susitikimų su teatro menu padėti vaikams perprasti teatro scenoje vykstantį savitą gyvenimo vaizdavimo ir perteikimo būdą.

Svarbiausias teatro meno kalbos supratimo ar suvokimo etapas yra ne specialių žinių įgijimas, bet pastovus, sistemingas teatrinių įspūdžių kaupimas. Svarbu yra ne tik spektaklis, pokalbis apie spektaklį ar mokytojo inicijuota spektaklio analizė, ne tik matyto sceninio reginio aptarimas, estetinio poveikio jausmo išgyvenimas. Labai svarbus yra pasiruošimas susitikti su spektakliu. Mano giliu įsitikinimu, teatro stiprybė ir kūrėjų bei žiūrovų bendraautorystė būtų dar paveikesnė, jeigu skirtume didesnę dėmesį pasiruošimui susitikti su teatro menu. Nuo to, kaip susiklostys pažintis su teatru ankstyvame gyvenimo periode, priklausys tolesnis jauno žmogaus santykis į scenos meną.

Dažnas reiškinys, kai vaikai ateina į teatrą neparuošti. Žinoma, spektaklio eigoje vaikas/moksleivis susiorientuoja, įsitraukia į sceninį vyksmą. Tačiau priėmimas/suvokimas silpnėsi nei galėtų būti. Taigi, ruošiantis kelionei į teatrą reiktų susipažinti su kūriniumi, kurį matysime (pvz., Prancūzijos teatrui platina ne tik spektaklio programėles, bet ir literatūrinius kūrinių variantus). Pradinės žinios būtinos, nes jos sustiprina interesą, aktyvizuoja priėmimą/suvokimą. Vaikams būtina žinoti spektaklio kontekstą, t.y. į kokį teatrą eisime, ką matysime, kas yra pjesės autoriai, kokie vaidins atlikėjai, kas yra statytojai, koks spektaklio žanras ir pan.

Ruošiantis į teatrą naudinga pažiūrėti nusipirktą teatrinių bilietą, aptarti teatrines sąvokas (fojė, uvertiūra, parteris, libretas, kompozitorius, režisierius, aktorius, solistas, pjesė ir kt.). Taip pat galima fantazuoti spektaklio pavadinimo tema, aptarti būsimos analizės, kurią surengsime po vaidinimo, klausimus (pvz., kokia buvo programėlė, kostiumai, dekoracijos, spektaklio eiga, personažų įvairovė ir pan.). Žinoma, jokia būdu negalima pamiršti aptarti elgesio teatre taisykles. Suprantama, jog sunkiau apie tai kalbėti, kuomet į teatrą einama nebe pirmą kartą. Tokiu atveju reiktų pasitelkti vis kitokius informacijos pateikimo metodus, formas. Pavyzdžiui, galima elgesio teatre taisykles pateikti vaikams laiško forma. Laiško autorius – pagrindinis spektaklio veikėjas, kuris kreipiasi į vaikus vartodamas savitą kalbos stilių.

Kūrybinės, stiprinančios bendraautorystės efektą užduotys galėtų būti tokios:

- perskaičius būsimą spektaklio literatūrinį tekstą (pasaką, apysaką, libretą) nupiešti pavienius kūrinių epizodus arba personažus, išryškinti jų pagrindines charakterio savybes;
- surengti žaidimą- viktoriną būsimą spektaklio tema;
- parašyti laišką teatro direktoriui arba tiesiog teatrui;
- perskaičius būsimą spektaklio libretą suvaidinti improvizuotus kūrinių epizodus;
- neperskaičius kūrinių iki galo leisti moksleiviams patiems sukurti finalą;
- kalbant apie teatrą, kuriame lankysimės, organizuoti žaidimą „minčių lietus“.

Tokiu būdu analizuojant busimąjį spektaklį nėra primygtinai formuojamas „primetamas“ spektaklio suvokimas. Tokius aptarimus galima prilyginti „dirvos išpurenimui“, aktyvizuotam parengimui priimti tai, kas bus žiūrima, asociacijų sužadanimui. Pasirengimo etapu yra svarbiausia sukurti gerą, šventišką nuotaiką ir teigiamą nuostatą į patį faktą – bus apsilankymas teatre. Tas apsilankymas turi tapti švente. Taigi, atsakingiau žiūrėkime į jaunųjų žiūrovų parengimą spektakliui. Vaikas, kuris tarytum „tarsi nukrenta iš dangaus“, ilgiau „jeidinėja“ į spektaklį, jam sudėtingiau stebėjimo ir vertinimo procese.

Parengimu spektakliui neturi rūpintis tik mokyklos pedagogai, tai aktualu ir teatro specialistams. Kaip sudominti vaikus, sužadinti jų interesą dar iki spektaklio, ne kartą svarstė ir Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro darbuotojai. Pavyzdžiui, prieš spektaklį „Bulvinė pasaka“ teatro fojė buvo surengta Kūrybos Karalystė. Vaikai susipažino su kompozitoriumi, kuris mokė kurti muziką, teatro dailininku, kurio stebuklingų dažų pagalba buvo piešiama scenografija, poetu-dramaturgu, kūrasiu eiliuotą tekstą būsimai operos arijai.

Galima prieš spektaklį išeiti į avansceną ir glaustai apibūdinti tai, kaip ir apie ką bus vaidinama ar grojama. Patikėkite, efektas akivaizdus, t.y. vaikai spektaklį stebi kur kas labiau susikaupę.

Kitas itin paveikus darbo su būsimaisiais žiūrovais metodas – vieno ar kito personažo, orkestro muzikanto apsilankymas mokykloje. Pastarieji gali vaizdingai pristatyti pagrindinę spektaklio idėją, pagroti pagrindines muzikinio spektaklio melodijas. Kuo daugiau informacijos pateiksime žaidimo forma, atraktyviai supažindinsime su esminiais teatro principais, tuo turėsime rimtesnę pagrindą jaunųjų žiūrovų estetinei savimonei ugdyti. O tam nepakanka tik kokybiško spektaklio. Reikia ir tokių svarbių etapų, kaip pasiruošimas kelionei į teatrą ir spektaklio analizė po jo. Svarbiausia, kad vaikas norėtų sugrįžti į teatrą!

*Klaipėdos Muzikinio Teatro režisierius **Ramūnas Kaubrys***